

Warszawa, dnia 31.01.2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Ewa Sowińska

ul. Śniadeckich 10,00 656 Warszawa
Tel. (022) 696 55 44 fax. (0 22) 629 60 79

ZBIA/500/11-1/2008/KS

**Pan
Jacek Jeziński
Prezes Najwyższej Izby Kontroli**

Szanowny Panie Prezencie,

Reforma opieki społecznej rozpoczęła się w 1999 r. kiedy to zadania związane z przekształcaniem istniejących form opieki instytucjonalnej, rozwojem rodzinnych form opieki z jednoczesną pracą na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej zostały powierzone Powiatowym Centrom Pomocy Rodzinie.

W założeniach reformy decentralizacyjnej powiat stanowił podstawowy podmiot polityki społecznej w jej lokalnym wymiarze. Zakładano, że będzie pełnił rolę struktury pośredniczącej między rodziną, a państwem. Jego zadaniem jest dostarczenie usług specjalistycznych do potrzebujących pomocy rodzin.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie są instytucjami koordynującymi i realizującymi zadania z zakresu polityki społecznej. Są dysponentem środków finansowych na realizację form opieki rodzinnej i instytucjonalnej.

Naczelną zasadą nowej organizacji opieki zastępczej było pierwszeństwo form rodzinnych nad instytucjonalnymi. To właśnie rodzinne formy opieki zastępczej stały się jedną z profesjonalnych usług pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.) do zadań powiatu należy m. in. *prowadzenie specjalistycznego poradnictwa (pkt 2), organizowanie opieki w rodzinach zastępczych (pkt 3), zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych(...), a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie (pkt 4).*

Należy zwrócić uwagę na to, że niektóre samorzady bardzo dobrze wywiązują się z nałożonych na nie obowiązków ustawowych i w ich okręgu nie ma praktycznie dużych domów dziecka. Przykładem może tu być Wrocław gdzie funkcjonuje 601 rodzin zastępczych spokrewnionych i 78 niespokrewnionych. Rodziny te mają pod opieką prawie 800 dzieci. Funkcjonuje tu także ponad 20 rodzinnych domów dziecka.

Konieczne jest przeanalizowanie dlaczego w innych miastach (powiatach, gminach) liczba rodzinnych form opieki jest o wiele mniejsza lub znikoma.

Bardzo wysoka liczba dzieci, które umieszczane są w formach opieki instytucjonalnej odzwierciedla słabą pracę Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie. Liczba dzieci trafiających pod opiekę rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego wskazuje, że przyjęte działania na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej muszą być intensyfikowane.

Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701) zwracam się z prośbą o przeprowadzenie kontroli w zakresie wykonywania przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie nałożonych obowiązków ustawowych w zakresie działań podejmowanych w kierunku likwidacji instytucjonalnych form opieki i tworzenia rodzinnych form opieki zastępczej.

Bardzo proszę o uznanie problemu za priorytetowy przedmiot badań kontrolnych Najwyższej Izby Kontroli w roku 2008.

Z poważaniem.
S. Jorinśka

**WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI**

Marek Zająkała

ZBA1500/11-2/2008/KS

Biuro Rzecznika Praw Dziecka	
WPLYNĘŁO	
12. 02. 2008	
Ilość załączników	
Podpis	
Dekretacja	

Warszawa, dnia 11 lutego 2008 r.

KPZ-030-7-08

Pani

Ewa Sowińska

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowna Pani Rzecznice,

W nawiązaniu do pisma Pani Rzecznik, uprzejmie informuję, iż na przełomie 2002 i 2003 roku Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę realizacji wybranych zadań w zakresie pomocy społecznej przez administrację samorządową powiatów¹. Objęto nią 50 jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym 40 powiatowych centrów pomocy rodzinie. Wyniki kontroli dały podstawę do stwierdzenia, iż powiatowe centra pomocy rodzinie tylko w niewielkim stopniu pełniły funkcję kreatora polityki społecznej, a ich działania ograniczały się do administrowania instytucjonalnymi formami pomocy społecznej.

Ponad połowa skontrolowanych PCPR nie realizowała części zadań ustawowych, w tym między innymi nie organizowała i nie prowadziła ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Podstawową przyczyną niezrealizowania zadań były zaniżone kwoty dotacji budżetu państwa, przekazywane przez wojewodów oraz niewystarczające środki własne powiatów. W przypadku rozwijania rodzinnych form opieki nad dziećmi stwierdzono niewystarczającą współpracę centrów z sądami opiekuńczymi w zakresie doboru rodzin zastępczych. W 1/3 skontrolowanych jednostek stwierdzono przypadki nieprawidłowego wywiązywania się z obowiązku wypłacania rodzinom zastępczym środków finansowych na częściowe pokrycie

¹ Informacja o wynikach kontroli realizacji wybranych zadań w zakresie pomocy społecznej przez administrację samorządową powiatów – wrzesień 2003 r.

kosztów utrzymania dzieci. Nieprawidłowości te polegały na opóźnionych wypłatach środków oraz na okresowym zaniżaniu wysokości wypłaconych kwot.

W związku z powyższym, z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli, w drugiej połowie 2008 r. zostanie przeprowadzona kolejna kontrola realizacji niektórych zadań w zakresie pomocy społecznej przez administrację samorządową powiatów. Jej celem będzie dokonanie między innymi oceny form wsparcia opieki nad rodziną i dzieckiem, w szczególności w zakresie zapewnienia opieki w rodzinach zastępczych, organizacji i prowadzenia ośrodków adopcyjno-opiekuńczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także udzielania pomocy na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki.

Informację o wynikach kontroli przedstawimy Pani Rzecznik po jej zakończeniu tj. w I kwartale 2009 roku.

Z pozdrowieniami
Małgorzata Zajączkowska